

Schlafen! Vielleicht auch träumen! — Ja, da liegt's:
 Was in dem Schlaf für Träume kommen mögen,
 Wenn wir den Drang des Ird'schen abgeschüttelt,
 Das zwingt uns' still zu stehn. Das ist die Rücksicht,
 Die Elend läßt zu hohen Jahren kommen.

Slovenski prevod pa slove:

Biti — ne biti? — to je zdaj vprašanje:—
 In kaj je plemeniteje: — trpeti
 Puščice vse in kopja zlè usode,
 Ali se orožiti proti morju
 Nadlog ter jih uničiti z uporom?
 Umreti — spati — in nič drugega!
 Nadejati se, da končá nam spanje
 To srčno bol in tisoč teh udarcev,
 Ki dédina so našega mesá —
 To bil bi smoter, vreden hrepenenja.
 Umreti — spati —
 Dà, spati! Morda tudi sanjati! —
 Ha, tu je voz! To premišljevanje,
 Kakóve sanje pridejo nam v spanju,
 Ko smrtnega otresemo se trupla —
 To zadržuje nas! In to je vzrok,
 Da réve naše stárajó se mirno.

Tudi tej knjigi je dala Gabrščekova tiskarnica prikupno zunanje lice, a mnogo lepše je njeno notranje bogastvo. *E. Gangl.*

Gledališke igre, spisal A. L. Bistriški. Prvi snopič »Gledaliških iger«, katere zalaga gospod pisatelj sam, a tiska J. Krajec v Novem mestu, obsega veselo igro v enem dejanju: »Lokavi snubač«.

Pišoč to igrico, je imel gospod pisatelj pred očmi brez dvojbe kak manjši gledališki oder, kakršni se nahajajo po čitalnicah na deželi. Kakemu manj izbirčnemu občinstvu bi utegnil ta dramatiški proizvod tudi prav ugajati, ne morem pa si misliti, da bi uspel na kakem večjem odru in pred občinstvom, ki je razvajeno in ki s kritičnim očesom motri, kar se godi pred njim.

Dejanje igrice je sicer možno, ali precej neverjetno.

Jakob Gornik, župan v neki večji vasi na Slovenskem, pričakuje novega okrajnega glavarja. Napovedal se mu je, da pride pregledat občinski urad. Prav ta dan pa pričakuje njegova hči Minka svojega ženina iz Ljubljane. Mati Marjeta je na strani hčere, oče pa noče nič slišati o snubcu iz mesta. Izbrati hoče svoji hčeri moža sam in sicer poštenega, pametnega, priprostega moža, kakor pravi on.

Jakob gre z dvema občinskima svetovalcema glavarju nasproti, v tem pa pride Ivan. Mati in hči mu povesta, da je došel o zelo neprilicnem času. Skriti se mora v stranski sobi za toliko časa, da odide spet pričakovani glavar. Če se izteče vse povoljno, bo oče morda boljše volje in se bo manj ustavljal njegovi snubitvi. Ivan se vda in stopi v stransko sobo, mati in hči pa se gresta pripravljat za glavarjev sprejem.

Ivan ne strpi dolgo v »luknji«, kakor nazivlje ne posebno dovtipno on odkazano mu sobico. Dolgočasno mu je, in vrne se v večjo sobo oziroma na

oder. Ondi stika po županovi mizi. Župan se vrne z obema svetovalcema. Zgrešili so namreč glavarja, in župan se zdaj jezi na ženo in hčerko, češ, da sta onidve zakrivili s svojim pripovedovanjem o Ivanu, da je šel prepozno glavarju nasproti. Ivan pa se hkrati odloči, da se ne skrije več, ampak da ostane na svojem mestu, in naj se zgodi, kar hoče. Župan in svetovalca, ko ga zagledajo, mislijo, da je on glavar, ki je prišel nemara po neki drugi poti in ki pregleduje zdaj že uradne stvari. Ivan, zapazivši zmoto, jo hoče izkoristiti. Dela se, kakor bi bil res glavar. Pa ne da bi se vršilo pregledovanje urada, se prične takoj pojedina, katero je bil velel napraviti župan za glavarja. Razna vprašanja županova in svetovalcev spravijo dozdevnega glavarja v nemalo zadrego. Na nekatera odgovarja tako nerodno, da začne eden svetovalcev zmajevati z glavo. Toda oče župan je ves srečen, in ko glavar poprosi naposled za roko njegove hčerke, se mu to niti posebno čudno ne zdi, in pripravljen je, dati mu jo, akoravno je malo prej naglašal, da hoče hčeri dobiti priprostega moža. Kakor nalašč se zglaši pri županu popoten godec. Zagosti mora, in prične se rajanje, ko vstopi — pravi glavar. A ta glavar je znanec in prijatelj Ivanov, in z njegovim posredovanjem se konča stvar po želji zaljubljenec.

Sujet igrice je torej domač, zajet iz priprostega kmetiškega življenja. A že iz vsebine posname vsakdo lahko, da je v igrici marsikaj neverjetnega.

Sicer pa ni bilo težko, izogniti se temu in onemu nedostatku.

Da naznani Ivan Minki svoj prihod s pismom, katero dobi le malo prej, preden dospe sam, je smešno. Saj bi bil hlapec lahko pozabil, izročiti ji ga prej! Čudno se zdi človeku, da mati pozna izvoljenca svoje hčere, oče pa ne. To bi se bilo moralo pojasniti! Premalo utemeljen je sklep Ivanov, da se pokaže županu in da prevzame ulogo glavarja. To je malce kočljiva stvar, za katero se kdo ne odloči kar tako! Namesto da spozna Ivan v zadnjem prizoru v glavarju svojega prijatelja, naj bi vedel že naprej, da je ondotni glavar njegov znanec in prijatelj, in baš to naj bi ga navdalo s pogumom ter ga napotilo, da se izda za glavarja, ker se mu od prijatelja, tudi če pride, ni bati kdo ve kake zamere, pa tudi nikakih sitnosti ne. Tako pa se nam zdi naravnost čudno, da Ivan o svojem prijatelju niti ne ve ne, da je okrajni glavar, in tisto prijateljstvo, ki pride na dan šele v odločilnem trenutku, učinkuje kakor pravi pravcati »deus ex machina«.

Da se začne pojedina takoj po zajtrku — kajti župan zajtrkuje, preden gre glavarju nasproti — je tudi neverjetno. Čas dejanja naj bi se bil preložil bolj proti poldnevu! Najbolj nam vzbuja dvojbe pa lahkovernost županova, katera je vzrok, da se takoj zaveruje v misel, da ima res glavarja pred seboj, in pa naivnost njegova, s katero sprejme ponudbo glavarjevo, ko hoče postati njegov zet. Tako bedastih županov pri nas menda vendar nimamo, in da bi se zdelo početje županovo vsaj nekoliko verjetno, bi ga moral imeti vsaj precej »pod kapo«, ali pa bi moral biti povsem drug značaj, nego se nam sicer kaže.

In tako je v igrici še semintja kaj, kar bi si želel jaz malo drugače.

Gospodu pisatelju se bodo zdele te opazke morda malenkostne, a jaz mislim, da naj daje pisatelj čitatelju oziroma gledalcu kolikor mogoče malo prilike, da vzklika: »Kako pa to?«

Da se je gospod pisatelj oziral na manjše odre, se mi zdi posebno hvalevredno. Tudi na deželi naj poganjajo kali naše dramatične umetnosti! Da,

jaz bi mlajšim močem, ki se hočejo poskušati na dramatiškem polju, naravnost svetoval, da bi pričele tudi tako. Pozabiti ne smemo nikdar, »da iz malega zraste veliko!« Gradi se od spodaj gori, ne nasprotno!

Z zanimanjem pričakujemo nadaljnih zvezkov »Gledaliških iger«. Da jih zalaga gospod pisatelj sam, kaže veliko požrtvovalnost, in prav od srca želimo, da bi gospodu pisatelju njegovo podjetje ne prineslo razen truda še gmotne izgube. —

Priporočamo torej našemu občinstvu, da pridno sega po prvem snopiču, ki stane samo 25 novčičev. Z.

Sin. Rodbinska drama v 4 dejanjih. Spisal Engelbert Gangl. »Slovanske knjižnice« snopiči 91.—92.—93. V Gorici. Tiskala in založila »Goriška tiskarna« A. Gabršček. 1899. V lanjski gledališki sezoni se je konec decembra izvrstno predstavljala na slovenskem odru prvikrat izvirna drama, ki je vzbudila v slovenskih literarnih krogih največje zanimanje in — takoj tu bodi pripomnjeno — tudi najlepše priznanje. Z dramo »Sin« se je predstavil našemu občinstvu gospod Engelbert Gangl kot dramski pisatelj nenadejano temperamentnega peresa. Gangl je užival dotlej ugled melanholskega lirika, od tega do dramatika pa je velikanski korak. Pisatelj more ustvarjati dobre novele in najnežnejše erotične pesmi, tudi izvrsten baladnik more biti, toda drame, ki bi ustrezala strogim zahtevam gledališke tehnike ter podajala resnično dramatiško žive prizore ter značaje z valovito krvjo, take drame tudi marsikak lirski ali epski prvak ne more napisati. — Gangl pa je zadel takoj s prvim strelom v črno. Njegova drama »Sin« nadkriljuje daleko vsa dosedanja izvirna dramska dela, in ako ni bil finančni uspeh predstave 20. decembra 1898. l. tako lep, kakor je bil njen literarni, ni to Ganglova krivda. Da se naši dramatik ne lotevajo sujetov à la »Troje parov črevljev«, je zanje in za gledališko blagajnico nedvomno jako nepraktično, toda — ob vsej svoji skromnosti in ob vsem spoštovanju gledališke publike se usojam to povedati na vsa usta — vsekakor častno. Gangl si je postavil jako težko, tudi največjega genija vredno nalogo in lotil se je je z največjo resnobo, z vsemi svojimi duševnimi močmi. Res je, da te svoje naloge ni rešil, kakor bi jo rešil n. pr. Ibsen ali D'Annunzio, toda obdelal jo je tako, da mu ni možno ničesar očitati ter da ima sladko zavest, da je porabil svoj talent docela in pošteno. »Sin« je pristen, neafektiran izraz Ganglove muze, te sanjave, mračne, tugopolne, obupne, a čiste deve; »Sin« nosi vse znake Ganglovega izvirnega talenta, zategadelj pa more poštena kritika izreči »Sinovemu« očetu le svoje priznanje. V umetnosti ni absolutnega merila, ne apriorskih zakonov v umetnosti mora priznati kritik individualizmu in subjektivizmu prvo in glavno besedo. »Sin« more biti torej le tak, kakršen je, ali pa bi ga ne pisal — Gangl. »Ljubljanski Zvon« je pisal v 2. zvezku lanjskega letnika obširno in temeljito o »Sinu«; takisto je povedal kritik v »Slov. Narodu« (števil. 293) z dne 22. decembra 1898. l. svoje objektivno mnenje o tem Ganglovem dramskem prvencu, — odvezani smo torej dolžnosti, razpravljati zopet obširnejše o tej drami. Omenjamo le to, da je avtor v natisnjenem »Sinu« pač opilil nekatere malenkostne oglatosti, da je ogladil tuintam dialog, izboljšal završetek I. in III. dejanja ter nekoliko predelal IV. dejanje. Bistveno pa je »Sin« neizpremenjen tak, kakršen je lani navdušil slovensko gledališko občinstvo in slovensko literarno kritiko. Ker se bode predstavljal »Sin« v sedanji obliki itak iznova še v letošnji sezoni, bode takrat dana nova prilika, izpregovoriti kaj več o nekaterih posameznostih. Gangl je posvetil